

De gelijkenis van de Koning

Liturgiesuggesties:

Opwekking 136

Psalm 81: 1, 7 en 10

Schriftberijming 39

Mattheüs 22: 1-14

Psalm 139: 14 OB

Gezang 229: 1 en 5

Psalm 145: 6

***

Gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes,

In de tempel van Jeruzalem vertelt Jezus zijn discipelen drie gelijkenissen.

Het zijn de dagen na de intocht in Jeruzalem.

Het zijn de laatste dagen voor zijn lijden en sterven op de kruisheuvel Golgotha.

De overpriesters en de oudsten van het volk - de godsdienstige en politieke leiders - zouden wij zeggen ... ze komen informeren naar het gezag van Jezus.

"Krachtens welke bevoegdheid doet Gij deze dingen?"

En wie heeft U deze bevoegdheid gegeven?"

Het wordt een woordenspel, want Jezus vraagt op zijn beurt naar de bevoegdheid, het gezag waarmee Johannes de Doper optrad.

En dan volgen bij Mattheüs drie gelijkenissen.

Drie gelijkenissen met eenzelfde thema.

Israël - het volk van de Joden - heeft niet de wil van God, de Vader in de hemel, gedaan.

De eerste gelijkenis gaat over twee kinderen van één vader.

De vader vraagt aan zijn kinderen om aan het werk te gaan in zijn wijngaard.

Het eerste kind zegt ja en doet nee.

Het tweede kind zegt nee en doet ja.

Wie van de twee heeft de wil van zijn vader gedaan?

De tweede gelijkenis gaat over de eigenaar van een wijngaard.

Hij gaat op reis het buitenland.

En de wijngaard verpacht, verhuurd hij aan pachters.

Wanneer er slaven van de eigenaar komen om een deel van de wijndruiven als huur in ontvangst te nemen ... worden ze mishandeld en vervolgens gedood.

Dan stuurt de eigenaar zijn zoon.

"Mijn zoon zullen zij ontzien." Nou, vergeet het maar.

"Dit is de erfgenaam, komt, laten wij hem doden om zijn erfenis aan ons te brengen."

Zo gezegd, zo gedaan.

"En zij grepen hem en wierpen hem buiten de wijngaard en doodden hem."

"En toen de overpriesters en de Farizeeën zijn gelijkenissen hadden gehoord, begrepen zij, dat Hij hen bedoelde.

En hoewel zij Hem trachtten te grijpen, vreesden zij de scharen, daar die Hem voor een profeet hielden."

*

"En Jezus antwoordde en sprak wederom in gelijkenissen tot hen en zeide: Het Koninkrijk der hemelen is gelijk aan een koning, die voor zijn zoon een bruiloft aanrichtte.

En hij zond zijn slaven uit om de ter bruiloft genodigden te roepen ..."

De persoon waarom alles in deze derde gelijkenis om draait is een koning.

Hij is van plan een groots feest te houden ter gelegenheid van het huwelijk van zijn oudste zoon.

Die koning uit de gelijkenis is God.

En de zoon, de kroonprins ... dat is Jezus.

En die bruiloft?

In de Bijbel heeft de bruiloft te maken met het verbond dat God gesloten heeft met zijn volk Israël.

Dat verbond tussen God en zijn volk is als een huwelijk.

Immers - als je gaat trouwen - dan is er sprake van echte liefde ... dan beloof je elkaar trouw.

En dan wil je graag dat een heleboel mensen daarvan getuige van zullen zijn.

Dan organiseer je ... een bruiloft.

Het koninkrijk der hemelen - het rijk waarin God Koning is - is gelijk aan een koning ...

Je zou deze gelijkenis ... de gelijkenis van een koning kunnen noemen.

Deze gelijkenis - het verhaal uit het dagelijks leven - dat Jezus vertelt bestaat uit drie delen.

Het is als het ware een klein toneelstukje dat uit drie bedrijven bestaat.

*

Ik neem u en jou mee naar het eerste bedrijf.

Het wordt natuurlijk een groot feest aan het hof als de kroonprins gaat trouwen.

We hebben dat gezien in België waar onlangs weer eens een koninklijke bruiloft werd gevierd.

Nu moet je bij zo'n koning in Jezus' tijd geen al te grote voorstelling maken.

Dikwijls was de koning ... koning over een grote stad.

Koning van Jericho of Jeruzalem of zo.

En om die stad lagen kleinere steden en dorpen die van die grote stad afhankelijk waren.

In de eerste uitnodiging, die door slaven rondgebracht wordt, wordt alvast de datum genoemd.

Die kun je dus in je agenda schrijven.

Dan kun je alvast rekening houden met andere afspraken.

Wie worden er uitgenodigd voor het feest?

De genodigden zijn natuurlijk de leidinggevende mensen en de belangrijkste mensen van de grote stad en de kleine steden en dorpen daar om heen.

Het loopt meteen al in het begin fout in de gelijkenis die Jezus vertelt.

De genodigden willen niet komen.

Het zal je als koning maar gebeuren.

Ik denk dat we het ons zo moeten voorstellen: Er worden twee uitnodigingen verzonden.

De eerste uitnodiging kondigt aan dat er - over niet al te lange tijd - een bruiloft zal komen.

En dat meneer en mevrouw Zo-en-zo straks een officiële uitnodiging zullen krijgen.

Maar deze mensen zeggen bij de eerste uitnodiging al meteen: Nee! "Wij hoeven die uitnodiging niet." "Wij bedanken voor de eer."

De tweede uitnodiging wordt door andere slaven - vlak vóór het feest rondgebracht met de mededeling: "Zie, ik heb mijn maaltijd bereid; mijn ossen en gemeste beesten zijn geslacht en alles is gereed; komt nu tot de bruiloft."

Maar weer klinkt het botte: Nee!

De belangrijke mensen van de stad geven helemaal geen acht op de uitnodiging.

Sommigen handelen in pure onverschilligheid:

- de een gaat naar zijn akker, naar z'n land;

- de ander gaat naar zijn zaken.

Een tweede groep gaat nog wat verder:

- ze grijpen de slaven, mishandelen en doden hen.

*

Even er tussen door ...

Wat bedoelt Jezus nu, broeders en zusters, jongelui, met dit eerste bedrijf uit de gelijkenis?

Jezus bedoelt te zeggen: Die genodigden, dat is het volk van Israël.

Daar heeft God een speciale relatie - een verbond - mee.

Hij nodigde hen uit voor het feest van zijn Zoon.

Het bruiloftsfeest dat ergens in de toekomst gehouden zal worden.

De 'slaven' waar het hier om gaat - vooral die tweede groep - dat zijn de profeten van het Oude Testament - het Oude Verbond.

Profeten die God telkens weer naar zijn onverschillig en soms zelfs vijandig volk stuurde.

Jezus houden ze voor zo'n profeet - lezen we in het gedeelte dat hieraan vooraf gaat.

Maar Israël wilde niet naar Gods stem in die uitnodigingen horen.

En dan loopt het op het oordeel uit.

De koning wordt dan boos, heel erg boos.

Hij wordt vertoornd en stuurt zijn legers uit om de stad te verwoesten.

En in 70 na Christus wordt Jeruzalem door de Romeinen verwoest.

We mogen toch die lijn in de geschiedenis van Israël doortrekken?

*

Het tweede bedrijf.

Opnieuw neemt de koning het woord.

Hij stuurt nu zijn slaven naar de kruispunten van de wegen om allen die ze daar aantreffen voor de bruiloft uit te nodigen.

De nieuwe uitnodiging gaat daarmee naar mensen van 'buiten', van de achterbuurten: de thuislozen, de zwervers, de werkelozen en de bedelaars.

De uitnodiging van de koning is geweldig royaal: "Allen die jullie aantreffen."
De slaven volgen het bevel van de koning ook letterlijk op.
Even later staat er: "De slaven gingen naar de wegen en verzamelden allen die zij aantreffen, zowel slechten als goeden."
Royalser - koninklijker - kan het niet.
Niemand wordt - op welke gronden ook - van te voren uitgesloten.
Iedereen mag komen.
En zeer velen kómen ook.
"De bruiloftszaal werd vol met hen die aanlagen."
Want als ze aten ... zaten ze niet op stoelen aan tafels, maar op van die ligbedden.

Waar slaat dit nu op?

We zullen wel moeten denken aan de evangelie-verkondiging onder de heidenen.
Omdat de meeste Joden in de tijd van Jezus, de apostelen en de vroege kerk het evangelie afwezen ... richtten de apostelen zich - te beginnen met Petrus, maar later vooral Paulus - tot de heidenen.
In de brieven van Paulus - die een plaats hebben gekregen in de Bijbel - zijn daar tal van voorbeelden te vinden.
Eerst ging Paulus naar de synagogen - de samenkomst van de Joden.
Wilden zij niets van blijde boodschap van Jezus Christus weten ... dan ging Paulus bijvoorbeeld naar een gebedsplaats bij de rivier, of naar de markt om daar te preken.
En al vrij snel vormden de christenen uit de heidenen de meerderheid in de jonge kerk buiten het land van de Bijbel: Palestina.
Zo is - door de loop der eeuwen - uiteindelijk ook het evangelie in ons land gekomen.
Zendelingen: Willibrord, Bonifatius, Lebuïnus en vele anderen.
Zo zijn ook wij gekerstend, christen geworden.
Maar - wil Jezus met deze gelijkenis zeggen - maar nu moet je als christen niet denken dat het dan automatisch wel goed met je zit.
Daarom volgt er nog een derde scène in deze gelijkenis.

*

Het derde bedrijf.
De zaal is vol onverwachte gasten.
Dan komt de koning zelf binnen.
"Om hen te overzien" staat er.
Een soort inspectie?
Een beeld van het laatste oordeel?
Waarschijnlijk wel.
De koning moet met vreugde naar al die gasten gekeken hebben.
Het wordt uiteindelijk toch nog een groots feest.
Wat een prachtig gezicht: Al die mensen in hun bruiloftskleren.
Die hadden ze blijkbaar gekregen toen ze de feestzaal binnen kwamen.
Ze konden natuurlijk niet in hun armeluis- of bedelaarskloffie bij de koning op het feest komen.
Met die feestkleren zien ze er nu allemaal als feestgangers uit!

Maar ... maar dan ziet de koning ineens een man die geen bruiloftskleed aan heeft.
De koning zegt tegen hem: "Vriend, hoe ben je hier gekomen zonder bruiloftskleed?"

"Hoe" betekent hier niet: 'Op welke manier' - zo in de zin van: 'Ben je misschien stiekem binnengeslopen?'

"Hoe" betekent hier zoveel als: 'Met welk recht'. 'Met welk recht denk je dat je zo maar in je dagelijkse kleren op mijn feest mag komen?'

Daar ligt dan de gedachte achter dat deze man zichzelf - zoals hij was en zoals hij er uit zag - best genoeg vond om bij de koning op het feest te komen.

Misschien heeft hij wel gedacht: 'Dit lijkt maar niks; al die bedelaars mogen zo maar komen en ze krijgen nog feestkleren van de koning ook.'

Terwijl ik altijd zo goed op mijn spulletjes heb gepast.'

Maar als hij de koning in de ogen kijkt, weet hij niets te zeggen.

"Hij verstomde", staat er.

En de koning geeft opdracht aan zijn bedienden om de man in de boeien te slaan en in de buitenste duisternis, in het donkere van de nacht, te gooien.

Dat is, broeders en zusters, jongelui, erg, heel erg.

Maar we moeten niet vergeten dat deze man - door zijn gedrag - zijn koning zwaar beledigd heeft.

Er is - zeker in de oude wereld - niets ergers dan ... majesteitsschennis.

*

De gelijkenis van de koning.

Wat betekent nu voor ons, voor u en voor jou en voor mij, dit verhaal.

Waar staan die kleren van de koning, waar staat dat bruiloftskleed voor?

Men heeft ontdekt dat een soortgelijk verhaal ook in het oude jodendom voorkwam.

Het gaat ook over een koning die zijn knechten voor een maaltijd uitnodigt.

Er wordt echter niet een bepaalde tijd met hen afgesproken.

De 'wijzen' (de verstandigen) onder hen maken zich klaar en gaan bij de poort van het paleis zitten wachten.

De 'dwazen' (de onverstandigen) gaan echter gewoon aan het werk.

Onverwacht worden ze allen geroepen om te komen.

Ze horen dat er haast bij is.

De 'wijzen' komen in hun beste pak.

De 'dwazen' komen in hun vuile werkkleren.

De koning verheugt zich over de 'wijzen', die hem en zijn feest eren door in hun beste kleren te komen.

Maar hij wordt boos op de 'dwazen'.

Zij mogen dan ook niet deelnemen aan de maaltijd.

Ze mogen er alleen op een afstand naar kijken, terwijl ze zelf pijn moeten lijden.

Zo zal het ook in de grote toekomst van God gaan.

Alleen zij die zich werkelijk hebben voorbereid mogen er deel aan hebben.

Met andere woorden, volgens de rabbijnen - de joodse godsdienstleraars - is het feestkleed ... het kleed van hen die zichzelf klaar maken voor het feest: door boetedoening en het doen van goede werken.

Ze 'verdienen' zelf het recht om deel te nemen aan het grote feest.

Bedoelt Jezus dat ook in zijn gelijkenis?

Ik denk van niet.

Deze gedachtegang van het 'zelf verdienen' past niet in het evangelie.

Wel is het duidelijk dat een mens een bruiloftskleed hebben, als hij aan het grote feest wil deelnemen.

Anders mag hij niet meedoen. Maar ... die bruiloftskleren moeten hem gegeven worden.

Het zijn ... de kleren van de Koning.

Wat ik daarmee bedoel?

Vroeger zij men: Dat is het kleed van de gerechtigheid van Christus.

Daarmee worden zondige mensen die in Hem geloven ... bekleed.

Wat daar mee bedoeld wordt?

Laat ik het proberen met eenvoudige woorden duidelijk te maken ...

Jezus is op weg naar Jeruzalem.

Daar zal Hij op Goede Vrijdag zijn leven geven aan een ruwhouten kruis.

Om aan het recht van God te voldoen.

Ge-rechtig-heid.

Daar hoor ik dat recht van God in.

Daar hoor ik ook in dat het weer goed, weer recht, is tussen God en mij.

Daarvoor was Jezus naar deze aarde gekomen.

Dat is zijn opdracht: om het tussen God en u en jou en mij weer recht, weer goed te maken.

Wat was er immers door de zonde veel mis gegaan ...

Nu voor al die zonden, dus ook voor onze zonden, aan onze zonden sterft deze Zoon van de hemelse Koning.

En zo komt het weer goed tussen God en mij.

Wie, broeders en zusters, jongelui, in Jezus, de Zoon, gelooft ontvangt - bij binnenkomst - het kleed van de gerechtigheid van Christus.

Die heeft vergeving van zijn zonden ontvangen.

Ook in het boek Openbaring komen we die kleren tegen: "Wie overwint zal bekleed worden met witte klederen."

Overwinnen in het geloof.

Want er zijn natuurlijk heel veel krachten in ons leven die dat geloof proberen te ondermijnen.

"Wie overwint ... zal bekleed worden."

Maar er is nog iets wat ik u en jou moet proberen duidelijk te maken.

We mogen niet vergeten dat deze gelijkenis van de Koning opgeschreven staat in het evangelie naar Mattheüs.

Bij Mattheüs ligt de nadruk niet op de gerechtigheid die ons gegeven wordt, die ons geschonken wordt.

Bij Mattheüs ligt de nadruk op de gerechtigheid die door ons gedaan moet worden.

Daarover ging het immers ook in die twee gelijkenissen die hieraan vooraf gaan.

Over het doen van de wil van de Vader.

De kleren van de Koning betekenen in deze gelijkenis ook: Een nieuw leven dat bij een volgeling van Jezus past.

Een nieuwe wijze van leven, zoals Jezus ons die voorhoudt en er over verteld in hoofdstuk 5, 6 en 7: De Bergrede.

Het evangelie is niet vrijblijvend, het heeft consequenties in een mensenleven.
We worden geroepen om Jezus te volgen op zijn weg naar het kruis.
We worden geroepen om Gods wil in ons leven te doen.
Hem liefhebbend en de naaste als onszelf.

*

We worden, broeders en zusters, jongelui, vanmorgen geroepen om aan de feest van de Koning deel te nemen.

Daartoe zendt God al eeuwen zijn knechten, zijn dienaren uit:

'Hou er alvast rekening mee.

Het wordt straks een geweldig feest.

Het feest zelf is gratis.

Het wordt je door de Koning aangeboden.

Hier heb je alvast een uitnodiging.

Gooi het niet weg, maar schrijf de uitnodiging in je hart.'

We worden óók geroepen om ons voor dat feest passend te kleden.

Je kunt niet met de oude plunje van je zondige leven de feestzaal binnengaan.

Wie feest wil vieren, wil niets liever dan de Koning een plezier doen.

Die trekt dan ook de feestkleden van de Koning aan.

Een nieuw leven, een leven door het geloof.

Amen.

Ds. Jan K.C. Kronenberg

Leeuwarden, 9 april 2000

! Graag een mailtje wanneer deze preek in een gemeente wordt gelezen. !